

1. Reg. 8.

Deut. 17.

Spei in homi-
ne valde va-
na.
Ibid. Clar.

243.
Amo. 6.

Deum com-
mouet qui sibi
confidit.

D. Cyrill.

244.

Luc. 16.

Errat qui
spem suam
ponit in homi-
ne.
D. Chryf.

QUESTIO XXVI.

Quare post Idolorum cultum nunc alia peccata ut homicidium, furtum, &c. numerat Joannes?

245.

Deus differre
penam ut ho-
mo conuertatur.

Joachim,

Ait Text. Et non egerunt penitentiam ab homicidiis suis, neque a veneficiis suis, &c. & ibi stetit Textus imperfectam relinquens orationem, cur pena debita tantis criminibus non assignetur, quod scilicet tales transgressores peribunt, cur ergo pena incurrenda; non illico eis statuitur, & quod ipsi miserè occumbent? non eis minatur penam quia vult eis tempus concedere, quo penitentia indulgent; sic rem explicat Joachim Abba. Dixit hec ait, & stetit, in consummatam orationem relinquens; band dubium quod propter illud, quod in alio loco per Isaiam 24. dicitur sedetum meum mihi. Videtur enim, in his verbis quod terminanda sit ad horam tribulatio, & danda aliquantum pax populo Christiano, non quia ja-

purgata eorum scelera, sed quia sic miseretur, ille incipit percutere, ut aliquando retrahat manum suam. Si quomodo qui moriuntur in peccatis, conuertantur & vivant.

Qua ergo consequentia postquam superiori verba egit, de cultu demoniorum nunc etiam homines arguit, de homicidiis, veneficiis, impudiciis; quia semper peccator in aliud cadit, & precipitatur; Aretas. Quia ita perdit futura sunt mentes, ut ex auditu, & aspectu eorum quae tunc futura sunt non respicientes ab operibus, quae videbantur esse prava; addiderunt ad priora, & videntur infamiam demonum & idolorum culturam una cum adoratione adferent, non quod insensibilia solum designent eorum, qua manu facta sunt, sed quod peccatis addiderunt peccata.

Cum magno odio fratres Joseph commoventur in ipsum videntes cum à longe, conuertentur in ipsum videntes eum à longe, cogitauerunt eum occidere. Et mutuo loquebantur, ecce formicator venit, venite occidamus eum.

Gen. 37. n. 20 non omnium hoc consilium fuit, nam Ruben, & Juda in alia fuisse sententia bene colligitur ex sequentibus in text. Unde à patre vasa iniquitatis dici meruerunt Gen. 49. num. 5. Non ergo mirum, quod ad occidendum fratrem se accingant qui paulò ante auctores extiterant necis peractae in Sichimis; ex aliorum occisione ad fratrem occidendum devenerunt; hoc enim habet peccatum admittum; quod ad aliud majus peragendum impellat. Huc advoco, quod eleganter dixit D. Ambrosius in Psalm. 1. ad illa verba. in ca-

thedra pestilentia non sedit. sic ait, cavenda ergo prima sunt vitia, ne in plura deinde graviora prosperent, etenim sicut ille, qui se in luto versant, quo magis volutantur; eo amplius inquinantur: ita qui semel se luto improbitatis aspersione, nisi ab eo velociter exiliat gravius sibi dedecoris sui caenum per singulos dies luteo, & conversationis obducit.

Ait de Marc. 6. n. 17. Herodes misit, ac tenuit Joannem, & vinxit eum in carcere propter Herodiam uxorem Philippi fratris sui quia dixerat ei uxorem. Et inde in die natalis sui eum mandavit occidere, quomodo Herodes in tantum nefas prolabor: nam ut ait ibidem text. n. 20. Herodes metuebat eum, & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. Unde ergo tale crimen cecidit, ut vitum tam justum ac sanctum occideret? expende initium criminis in Herode, prius fratris uxorem duxit, nec ibi in malo quievit, sed inde ad sacrilegium properavit, ut Joannem trucidaret. Non enim in tantum facinus auderet nisi prius recepta in animo nefandi esset concubitus malitia, de cuius impulsu, quod in sacrilegii incidere barathrum D. Basil. Seleuc. Orat. 18. Mibi vide diaboli artem, ait, ut ad impietatem ex levioribus erroris extrahat: Primum fratrem cubilis professorem fecit, & subessorem, ut ex adulterii fassa ad Baptista eadem transire faciat, malum verò tempore alium crescit.

246.
Peccator peccata peccatis accumulatur.
Aretas.

247.

Gen. 37.

Salian.

Unum peccatum in aliud trahit.

D. Ambros.

248.

Marc. 6.

Unum peccatum in aliud trahit.

D. Basil. S. cl.

CAPUT DECIMUM.

VISIONE hac imaginaria apparet Joanni Angelus amictus nube, habens in capite iridem, lumen ut sol è facie rutilat, manu tenens libellum, & pedes se exhibent ut columnae ignis, ponens pedem dextrum super mare, sinistrum verò super terram, voce rugiens quasi leo, ad cuius clamorem septem concrepant tonitrua non amplius futurum tempus, sed consummandum Dei mysterium cum, septimus Angelus tuba cecinerit; Post hac iubetur accipere librum è manu Angeli, & iterum Prophetare genibus.

Apoc. 10. n. 1. Et vidi alium Angelum fortem descendentem de caelo, amictum nube; & Iris in capite ejus, & facies ejus erat ut Sol, & pedes ejus tanquam columnae ignis.

agerent, aliter rugiet ut leo, & facies ejus erat ut sol. Tum ad denotandam suae beatitudinis statum ac indicandam claritatem suae Doctrinae, ac prosperitatem eorum quae nunciabat. Et pedes ejus tanquam columna ignis, ob firmitatem suae constantiae in claritate radicatum, tum etiam, quia pedibus suis tanquam columnis igneis conteret, & conculcabit oblinatos, nolentes pacem foederis ejus recipere.

VERSIONES.

QUESTIO I.

Syrus. Et arcus nubis super caput ejus.
Arabicus. Super caput ejus erat circulus, &c. & pedes ejus tanquam columnae igneae.
Primasius. Et vultus ejus erat ut Sol.
Occumen. Vultus ejus sicut Sol.

Quanam connexio sit hujus capituli cum superioribus.

Cap. 8. legimus magnas factas plagas, ac devastaciones in toto mundo igne, sanguine & grandine, c. 9. aperto puteo abyssi, ascendit fumus putei ex quo exeunt horribiles locustae, cum multa potestate tanquam scorpiones terrae; deinde prodit armatus exercitus equestris cum igne, sulphure, ac scloppis, & equi erant valde monstruosi habentes capita leonum, & caudas serpentum, tunc apparet noster Angelus descendens de caelo amictus nube, &c. quanam connexio haturum rerum inter se; praecipue cum ille exercitus horribilis prodeat sexto Angelo canente, c. 8. n. 13. sub cuius tuba, ac cantum apparet noster Angelus, & talis sonus tubae durat, usque ad c. 11. n. 15. Et septimus Angelus tuba cecinit.

EXPOSITIO I.

VIDI, ait noster Joannes visione sua imaginaria alium Angelum distinctum nempe à sexto Angelo tuba canente: nam haec, quae hic scribuntur pertinent ad tubam sexti Angeli; aut ea quae referuntur cap. 11. usque ad vers. 15. Quia tunc septimus Angelus tuba cecinit, & dicit Angelum, verè & propriè natura Angelum.
Fortem, ex quo aliqui autumant esse Gabrielem, qui Dei fortitudo dicitur vel fortem, quia fortia nuntiat, unde rugit, quasi leo: descendente de caelo, tanquam Dei legatus, ac nuntius, & ut supremi Regis nuntius ornamento portat: amictum nube, quoad ceteras partes corporis aëi ei praeter faciem, quae fulgebat, ut Sol, & erat amictus nube tanquam tegumento gloriae, vel quia recondita Dei consilia nunciaturus adveniat.

Primus, Richardus, Beda, Primasius, & alii hic volunt esse sermonem de Christo: At quorsum hic erit sermo de Christo? & quomodo tunc erit connexio cum superioribus, ac consequentibus? & quomodo tam confusa erit Apocalypsis, & ad quid hic erit sermo de Christo descendente de caelo, & veniente in mundum per incarnationem.

Secundo Alcazar aliter hic vult esse sermonem de Christo, putat enim eum prophetice per Apostolos nuntiare mundo populi Israelitici reprobationem gentiumque vocationem. At hoc nuntium jam clarè & aperte Paulus declarat

Et Iris in capite ejus Iris reconciliationis, ac foederis signum est Gen. 9. Angelus iste adveniat ferens pacem hominibus, si penitentiam Sylvestra in Apocalypsim, Tom. 1.

Y y 3 declarat

7. Aureol. declarari scribens ad Romanos, Prophetæ que etiam multi prædixerunt. Tertio, Aureolus contendit hoc capite sub isto Angelo annuntiarum Justinum Imperatorem, & ejus nepotem Justinianum: illum, quod Arrianismum sustulerit: hunc verò, quod codicem juris per suos Jusconsultos conscripserit. At verò ad Justinum, & Justinianum denotandum non misit Deus Angelum tot symbolis ac mysteriis plenum, ac tanto apparatu.

8. Ribeira, Cornel. Menoch. M. Joan. La Haye, & alii existimant hunc esse verè Angelum, & hic haberi sermonem de rebus ultimi temporis. Hanc tamen sententiam aperte rearguunt verba sacri text. in fine cap. & dixit oportet te iterum prophetare gentibus, & populis & linguis, & regibus multis. Quæ non coherent cum multis temporibus Antichristi. Deinde licet ea quæ spectant ad finem mundi valde magna sint, tamen de illis solis non debet esse tota Apocalypsis, valde magna sunt, quæ singulis his temporibus contigerunt in Ecclesia, ergo etiam hic aperiuntur: nec enim videtur quod solum tota Dei cura fuerit nuntiare ea quæ ad finem mundi spectant, deinde quia in toto hoc capite nihil videtur, quod in finem mundi pertineat, & sic minimè explicatur coherentia antecedentium cum hoc capite.

9. Vera sententia. Ferrarius. Nostra sententia est, quam ex parte tradit Ferrarius, hic sermonem esse de vero Angelo in cujus persona representantur Doctores, Prædicatores, ac Magistri Ecclesiastici, & Apostolici, c. 8. vidimus multas devastationes, ac desolationes, quæ ob hominum peccata factæ sunt in mundo, igne, grandine, ac sanguine, & quod magna pars eorum, qui erant in terra, ac mari consumpta est. Vidimus c. 9. locustas horribiles, hæreticos scilicet, exeuntes de fumo putei abyssi. Tandem prodit exercitus armatus equestis, scilicet Saracenorum, ac sequentium Mahometis, ac sectatorum Antichristi, & aliorum iniquorum, quibus Deus minatur magnam poenam nisi poenitentiam agant.

10. Rom. 20. Tunc Deus cujus natura bonitas, & infinita est pietas adversus tot mala, bella extorta contra Ecclesiam suam per diversa tempora ei providet opportunum subsidium tanquam antidotum, ac pharvacum salutare, dans ei Prædicatores & Doctores, ac magistros Ecclesiasticos, qui in hoc Angelo figurantur. Descendit Angelus de caelo tanquam Dei nuntius, Iris in capite ejus, ut symbolum pacis, quam Prædicatores annuntiant. Rom. 20. num. 16. Exercitus supra c. 9. erat armatus. Loricis igneis, & sulphureis, ac hya. in thibis, ad mortem inferendam, Angelus descendit amictus nube lucida ad saluferum rorem spargendum c. 8. horribiles tenebræ, ac obsecrationes errorum ac falsitatum, adducendorum ad se diffusa sunt; hic verò facies Angeli ut Sol ad illuminandum, ac dirigendum, c. 9. equi exercitus habebant caudas similes serpentibus habentes capita serpentina ad decipiendum; hic verò Angelus, habet pedes tanquam columnas igneas ad firmissimè ambulandum in via salutis, ac charitatis: in exercitu leonina ferocitas, serpentina nequitia, splendentes ignem sclopi & arma; hic verò sine armis, lux & liber: In exordio, ac vers. 1. dicitur libellus patet verò liber, quia Doctores Ecclesiastici multis libris sanctam fidem Catholicam explana-

runt ut jam non sit libellus, sed liber, & locuta sunt septem tonitrua, id est, Concilia Generalia, ac decreta Summorum Pontificum, & dicuntur septem, septenarius numerus universitatem significat; & tempus hujus doctrinæ, ac prædicationis Evangelicæ erit usque ad finem mundi, & non amplius, quando septimus Angelus in fine mundi tuba cecinerit, ac proinde quando hoc tempus non adest dicitur Joanni, & in eo omnibus Doctoribus oportet iterum prædicare gentibus & populis & linguis, ut vidimus fieri in Oriente, ac Occidente & cetera, quæ in toto hoc capite continentur, faciliè suis locis ad hunc scopum adaptabo.

11. Semper enim Deus suam dilectissimam sponsam Ecclesiam contra infernalem nequitiam Ecclesiastica doctrina, prædicatione, ac confessione munivit, ac corroboravit; Petro prædicanti, ac publicanti Incarnati Verbi divinitatem, ac dicens: Tu es Christus Filius Dei vivi. Respondet Jesus dicens: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam. Matth. 16. Cur modo super firmam petram constituitur Ecclesia, ut adversus eam non valeant prævalere omnes infernales potestates, cur non potius quando Petrus se mittit in mare, vel cur non quando de se protestatur esse paratum ire ad mortem, & carcerem; sed modo tantum, quando generosè prædicat Christi Domini divinitatem, Tu es Christus filius Dei vivi, & maxime. De doctrina enim ac prædicatione virorum Apostolicorum fortissimè armatur, & roboratur in Ecclesia, ut inexpugnabilis fiat ab omni nequitia infernali, ut omnem illam sancta Ecclesia valeat conculcare, cum super firmissimam petram, constituta sit. D. Chryl. in Catena. Manifestum est aut, quia neque adversus petram, neque adversus Ecclesiam porta inferi prævalebunt.

12. Poniuntur arca testamenti in præstantissimo tempore loco sub alis Cherubim. Siquidem Cherubim expandebant alas suas super locum arce, & protegebant arcam. 3. Reg. 8. n. 7. Cur divina providentia ordinatum est, ut ad tutamen, ac custodiam arce, duo ponantur cherubim; cur non potius ex celesti choro assumuntur ad hoc negotium potestates, seu virtutes, vel Archangeli, qui sunt Principes militiæ & ad bella destinati. Cherubim est plenitudo scientiæ; Arca verò Ecclesiam significat, est valde communis, & nulla majori auctoritate poterat Ecclesia custodiri, ac muniri, quam sermone doctrinæ ac sapientiæ ad omnes hostium exercitus profugandos. D. Bruno de laudibus Ecclesiæ, cap. 4. Bene autem ait, sub alis Cherubim, arca testamenti dicitur, quia nihil est, quod sic Ecclesiam Dei defendat, & munit sicut sermo divinus, & scientia Scripturarum.

13. Magna ponderatione, dignum est, quod Ananias, Misael, & Azarias mittuntur in fornacem ignis ardentis, & illasi absque ullo flammæ nocimento exeunt. Daniel, 3. mittitur & Daniel. 5. in lacum leonum, & absque ullo nocimento invenitur; unde his pueris tanta virtus, ut elementorum efficaciam, ac brutorum ferocitatem devincerent, ac superarent: Ait de illis Text. Pueris autem his, dedit Deus scientiam & disciplinam, in omni libro & sapientia. Daniel. 7. n. 17. hac rerum divinarum scientia, ac sapientia, sic armati, & protecti sunt.

Ad nostrum intentum tota v. so adaptatur.

Matth. 16. Matth. 14. Matth. 16. Doctrina ac prædicatione stabilis Ecclesia contra adversarios.

D. Chryl.

12.

3. Reg. 8.

Fortitudo Ecclesie à sapientia & doctrina.

D. Bruno.

13.

L. iel. 3. & 4.

Sapientia de omnibus triumphat. Ildor. Pelus. sunt, ut etiam elementa ac bruta superarent, ut eos minimè attingere audeant; sic astruit Divus Ildorus Pelusiora lib. 4. Epist. 139. Quod autem, ait, ita sit etiam hinc liquet, quod hi leonibus, illi autem igni venerationem fuerunt.

QUESTIO II.

Juxta graves Doctores per hunc Angelum descendentem de caelo, Christus Dominus significatur.

14. Primaf. Beda. Richard. Pannon. Ansbertus. Malac. 3. Primasius, Beda, Richardus, Victorinus, Pannonius, Ansbertus, per hunc Angelum Christum Dominum in sua Incarnatione interpretantur, qui amictus fuit nube, quia apparuit in suscepta humanitate, in capite ejus erat iris, id est, reconciliatio humani generis cum Deo Patre. Christus Dominus passim in Scriptura dicitur Angelus Malach. 3. n. 1. Ipse enim est Angelus testamenti; & ipse venit in mundum æternæ vitæ novus nuntius, & hominibus apparet, nova nuntiavit, nova promisit, novaque suis fidelibus contulit, & dicitur hic Angelus fortis, quia Christus Dominus est Dei virtus, fortitudo, ac potentia.

15. Rupert. Descendens de caelo dicitur hic Angelus, ad denotandam ab æterno Christi divinitatem, & quod ab æterno Patri fuerit æqualis Rupertus. In uterum Virginis de caelo descendit, de sinu Patris venit, & qui Deus erat, homo factus est, quodque Verbum erat in principio caro factum est, non mutata in carnem divinitate sed assumpta carne. Sed cum sit Deus verus, quomodo dicitur quod descenderet de caelo: nam Deus ob suam immensitatem de uno loco ad alium novum non movetur, dicitur ergo descendens de caelo, dum nostram carnem assumpsit, & quod ad nostram humanam naturam descendit, ibi maxime irradiat ejus divinitas, quæ muli in humilitate resplendet, humilitas enim nos adjungit divino generi. Joan. 13. n. 3. ait Sciens Jesus quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia a Deo exiit, & ad Deum vadit. Non est sermo de eo quod ab æterno exierat à Patre Deus de Deo, sed de exitu temporali veniens in mundum factus homo, & quomodo in hoc exitu temporali declaratur ipsum à Deo exiisse. Pulchre Divus Elogius Noviom. Episcopus homilia 4. in cæna Domini ait. Sciens quia a Deo exiit per humilitatis Incarnationem cum Christus humilis appareret in mundo, ipsa humilitas ostendebatur se à Deo genus suum ducere: humilitas enim nos super homines elevat, & proximos nos supremo generi facit.

Amictus nube, quia nimirum carne indutus inter homines visus est, de qua videlicet ejus nube dicit Isaias 19. n. 1. Ecce Dominus ascendit super nubem leviem & ingredietur Egyptum. Quæ nubes rectè vocatur, non gravis sed levis, quia nostri Redemptoris caro, nullo peccatorum pondere gravata est: illud tamen ponderandum quod dicitur Dominus amictus nube, cum statim de eo scribatur; Facies ejus erat ut Sol, cum Sol sit totius luminis fons, denotat idcirco manifestum, & patens est: nubes verò

dicit, quod in tenebris latet, & sub nube densa velatur: quomodo ergo meus Jesus dicitur absconditus & manifestus. De eo testatur Isai. 45. n. 15. Verè tu es Deus absconditus. At verò sponsa Cant. 1. n. 2. de eo testatur. Oleum effusum nomen tuum; idè adolescentula dilexerunt te nimis. Expendendum; oleum, cum intra vas non continetur, sed extra effunditur, valde patens, ac manifestum est. Quomodo ergo Christus Dominus dicitur ab Isaias absconditus, à nostro verò Joanne dicitur velatus, ut pote nubes amictus, & etiam manifestus resplendens Facies ejus ut Sol. Nam ut Sol animas nostras incendit, & inflamat; ut absconditus sub nube, tanquam sub alis eas defendit, & protegit. Psal. 30. n. 2. Abscondes eos in abscondito facies tuas, à conturbatione hominum. Philip. Abbas lib. 1. in Cant. c. 11. Quem Isaias dicit absconditum, effusum tanquam oleum, jam videmus cunctis expusum, expositum quidem ut sanarum egrotis oleum effundat, absconditum ut sanatos in facie sua abscondat nos abscondat.

17. Vel aliter dic Facies ejus resplendens ad instar Solis. At verò nube densa & obscura amictus, simul hic apparet, quia Christus splendidissima lux est justis & dignis, qui ejus amicitia fruuntur; Absconditus verò tanquam sub atra nube iniquis & injustis, ut pote ejus præsentia indigni, cum de ablucone pedum Apostolorum agit Joannes, ait. c. 13. n. 1. Ante diem festum Pasche sciens Jesus, & c. surgit à cæna, & cepit lavare pedes discipulorum suorum: At verò postea n. 30. Cum autem agit de egressu Judæ à cœnaculo facit mentionem notat. Cum accipisset buccellam, continuo exivit: erat autem nox. In Apostolis qui pedum ablucone ejus gratia replebantur, notatur dies ante diem festum Pasche. In Juda verò qui Christum relinquebat, ab eoque animo corpore recedebat, adnotatur nox. Justis, qui Christi splendore illuminantur fulgida dies est; iniquis verò, qui ejus splendorem rejiciunt, nox est, quod rectè potest locum Nox erat nox in iis, quibus pedes Jesus ablucrat, sed dies clarissimus, quod mundi essent: & præcipue in eo qui in Jesu sinu cubabat, nox non erat; neque in Petro proficisci, Tu es Christus, nox erat etenim præbo ei qui cum esset egrediens, Solem justitiæ requisset. Et facies ejus erat ut Sol. Cùm ergo dicitur amictus nube intelligitur in corpore nempe, nam facies erat manifesta instar Solis radiabat: cui enim Christus adest, statim splendidissima luce fruitor, cum per totam noctem cum Jacob luctaretur Angelus, qui juxta Chryostom. ac alios Patres Græcos, Christum representabat, cum hic Angelus ab eo discederet subdit Textus. Ortus est ei statim Sol. Gen. 32. n. 31. Non dicitur tantum ortus est Sol. Sed ortus est ei. Tenebræ possunt durare quamdiu Christus abest: at cum eum fidei oculis vidimus solum omni gratiarum benedictione nobis fulget, Rupertus ad citatum locum. Non abs re, ait, dicitur est, ortus que est ei statim Sol, postquam transgressus est Phannèl, quod interpretatur facies Dei. Effusa namque benedictione Christi, ortus est Sol justitiæ populo sanctorum.

18. In apite ejus Iris. Cur cum iride descendit Iris ignum fuit exhibitum à Deo suæ reconciliacionis cum hominibus; ecce cur descendens de caelo carnem assumpturus, iride coronatur, Y y 4 ut

Isai. 45.

Christi sive absconditus sive manifestus in salutem nostram

Psal. 30.

Phil. Abb.

Joan. 13. Christus lux splendens justis, iniquis vero nox.

Origen.

18.

Genes. 32. ubi Christus ubi lux.

Rupertus.

19.